

Sant Joan Despí **Pla d'emergència climàtica i pel clima transició ecològica 2021-2030**

Introducció

El planeta està experimentant un canvi ambiental global com a conseqüència de les activitats humanes. L'alteració més notable del canvi global és el canvi del clima del planeta, el canvi climàtic, però també n'hi ha d'altres de ben rellevants com són la pèrdua de biodiversitat, les alteracions dels cicles biogeoquímics del planeta, el canvi d'usos del sòl, la fragmentació i destrucció dels hàbitats i la sobreexplotació dels recursos naturals ^{1,2}.

Pel que fa a la pèrdua de biodiversitat, en els últims 20 anys les poblacions de fauna vertebrada i invertebrada autòctona de Catalunya s'han reduït un 25%, essent els ambients aquàtics continentals i els ambients terrestres oberts els més sensibles, amb una reducció del 50% i del 30% de les poblacions de fauna salvatge, respectivament. També s'ha observat una major pèrdua de biodiversitat de les poblacions d'invertebrats que de vertebrats, especialment d'insectes pol·linitzadors ³.

Pel que fa al canvi climàtic, des de la Revolució Industrial i especialment des de mitjans del segle XX, les activitats humanes han provocat canvis en el clima en un període de temps molt curt: augment de la temperatura, canvis en els patrons de precipitació, més freqüència i intensitat d'episodis climàtics extrems, augment del nivell del mar i acidificació dels oceans, entre d'altres. Molts dels canvis observats en el clima no tenen precedents en centenars de milions d'anys⁴ i fins i tot s'ha denominat aquest període en l'escala geològica del planeta com una nova era, l'era de l'Antropocè (d'origen greg 'anthropos' que significa 'ésser humà') a causa de l'impacte de les activitats humanes ^{5,6,7}.

El diòxid de carboni (CO₂) és el principal causant del canvi climàtic, tot i que hi ha d'altres gasos d'efecte hivernacle i contaminants atmosfèrics, com per exemple el metà (CH₄), que també afecten el clima. Els experts conclouen que, llevat que les emissions d'efecte hivernacle, especialment el diòxid de carboni (CO₂), es redueixin de forma immediata, ràpida i a gran escala, limitar l'escalfament global prop d'1,5 °C o 2 °C serà impossible⁴.

Segons les projeccions climàtiques⁴, amb un escalfament global d'1,5 °C es produirà un augment de les onades de calor, s'allargaran les estacions càlides i es reduiran les estacions fredes; amb un escalfament global de 2 °C els episodis de calor extrems assolirien amb major freqüència llindars de tolerància crítics per a l'agricultura i la salut humana. El canvi climàtic també intensificarà el cicle hidrològic, amb una major intensitat

de les inundacions però també de les sequeres en moltes regions, i afectarà els patrons de precipitació.

En les zones altament urbanitzades, com les ciutats, es preveu que els efectes del canvi climàtic siguin desproporcionadament elevats a causa de la concentració de població i de serveis, en combinació amb condicions que amplien el perill, com són la impermeabilització del sòl a causa de la cimentació i els efectes d'illa de calor urbanes¹. En aquest sentit, la renaturalització és un element que permet a les ciutats ser més resilents davant del canvi climàtic, disminuint l'efecte illa de calor urbana, millorant la qualitat de l'aire, millorant la qualitat de l'aigua i contribuint al control de pluges torrencials i inundacions, entre d'altres beneficis ambientals. A més a més, aporta altres beneficis com són la cohesió social, la revalorització econòmica de les ciutats que disposen de verd i la millora en la salut de les persones que hi viuen⁸. Aquesta perspectiva de renaturalització de les ciutats és de vital importància si tenim en compte que, en l'àmbit europeu, s'espera que l'any 2050 el 80% de la població resideixi en àrees urbanes⁹.

A la ciutat de Sant Joan Despí, segons les projeccions climàtiques¹⁰, es preveu que la temperatura mitjana màxima anual s'incrementi entre 1,3° i 3,5°C a finals d'aquest segle, en funció de l'escenari de canvi climàtic. També es preveu una reducció progressiva de les precipitacions, un increment dels fenòmens meteorològics extrems (especialment onades de calor), així com un augment de la pèrdua de biodiversitat i arribada d'espècies al·lòctones invasores, amb especial impacte en els ecosistemes aquàtics.

Ens enfrontem doncs a una crisi ambiental sense precedents que fa necessari adoptar amb urgència noves estratègies de governança i de consum sostenibles, que basin els seus esforços en el decreixement econòmic, en la mitigació dels agents de canvi global i en l'adaptació als efectes d'aquest canvi, tot augmentant la resiliència del territori i, al municipi, a través de la renaturalització de la ciutat de Sant Joan Despí.

¹ MedEC, 2020. *Canvi climàtic i ambiental a la conca mediterrània: situació actual i riscos per al futur*.

² Marquet, P.A. et al., 2018. *Cambio global, una mirada desde Iberoamérica*.

³ Brotons, L. et al., 2020. *Estat de la natura a Catalunya 2020*.

⁴ Sisè informe del IPCC, agost 2021.

⁵ Steffen, W. et al., 2011. *The Anthropocene: conceptual and historical perspectives*. Philosophical Transactions of the Royal Society A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences 369, 842–867.

⁶ Hooke, R. L. & Martín-Duque, J. F., 2012. *Land transformation by humans: A review*. GSA Today 12, 4–10.

⁷ Crutzen, P. J., 2002. *Geology of mankind*. Nature 415, 23–23.

⁸ Diputació de Barcelona, 2019. *Renaturalització de la ciutat*.

⁹ European Commission web oficial, 2021. *Nature-based solutions research policy*.

¹⁰ Àrea Metropolitana de Barcelona, 2019. *Pla Local d'Adaptació al Canvi Climàtic de Sant Joan Despí*.

Objectius globals

- Augmentar la resiliència del municipi davant els efectes del canvi global a través de la renaturalització de la ciutat.
- Definir les línies estratègiques a treballar per fomentar una transició ecològica al municipi.
- Definir actuacions per mitigar els efectes del canvi climàtic.
- Definir actuacions per adaptar el municipi als efectes del canvi climàtic.
- Reduir com a mínim un 55% les emissions de diòxid de carboni (CO₂) per habitant al municipi l'any 2030 respecte als nivells de l'any 2005.
- Assolir la neutralitat en carboni del municipi per a l'any 2050.
- Transitar cap a un model d'economia circular i prevenció de residus.
- Assolir els objectius de recollida selectiva del 55% l'any 2025 i 60% el 2030.

A la vegada, aquests objectius es relacionen amb els 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 aprovats per l'Assemblea General de les Nacions Unides el setembre de 2015. L'Agenda 2030 amb aquests 17 objectius pretén assolir un planeta més sostenible des del punt de vista social, econòmic i ambiental, amb fites com posar fi a la pobresa i la fam, protegir els drets humans, promoure la igualtat de gènere, construir societats pacífiques, justes i inclusives i garantir una protecció resilient del planeta i dels seus recursos naturals.

El present pla, amb les actuacions, àmbits d'actuació i eixos estratègics proposats, aterra a la governança local amb 8 dels 17 ODS: 2- Fam zero, 3- Salut i benestar, 4- Educació de qualitat, 6 – Aigua neta i sanejament, 11- Ciutats i comunitats sostenibles, 12 – Consum i producció responsables, 13- Acció climàtica, 15 – Vida terrestre.

Estructura del Pla

El Pla s'estructura en 6 eixos estratègics de treball que aborden els principals objectius de sostenibilitat que el municipi pretén assolir. Cada eix tracta diversos àmbits d'actuació, que persegueixen un objectiu global definit en el mateix nom de l'àmbit. A la vegada, els àmbits d'actuació engloben les diverses actuacions específiques a realitzar per tal d'assolir els objectius esmentats.

Eix 1. Transició energètica

Aquest primer eix s'enfoca a reduir el consum d'energia i transitar cap a un nou model energètic que potencii l'eficiència i l'estalvi energètic, l'abandonament de l'energia nuclear i l'ús de combustibles fòssils, la utilització de fonts energètiques 100% renovables, sostenibles i de proximitat, així com l'empoderament de la ciutadania en matèria d'energia, tot promovent l'autoconsum i les comunitats energètiques locals.

L'Ajuntament de Sant Joan Despí va signar el 17 de març de 2009 el Pacte d'Alcaldes i Alcaldesses per l'Energia impulsat per la Comissió Europea, amb què es comprometia a reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle en un 20% l'any 2020. L'any 2015, a partir de la Conferència de Nacions Unides sobre Canvi Climàtic a París, va sorgir una nova iniciativa conjunta de ciutats i governs locals amb un objectiu global: la lluita contra el canvi climàtic. Aquest nou pacte, anomenat Pacte d'Alcaldes i Alcaldesses pel Clima i l'Energia 40/30, pretenia assolir una reducció del 40% en les emissions de diòxid de carboni (CO₂) l'any 2030 en comparació amb l'any 2005 i promoure mesures de mitigació i adaptació als efectes del canvi climàtic. Recentment, i a causa de l'emergència climàtica present, aquest Pacte s'ha fet més ambiciós i pretén, a banda dels compromisos ja establerts, assolir una reducció del 55% en les emissions de CO₂ l'any 2030 respecte a l'any 2005, així com la neutralitat en carboni del municipi l'any 2050, donant compliment així al Pacte Verd Europeu (*European Green Deal*).

Segons les dades disponibles del municipi, les emissions de CO₂ per habitant derivades del consum energètic l'any 2018 van ser de 3,44 tCO₂/hab., el que significa una reducció de tan sols 16% respecte les emissions de l'any 2005 (4,09 tCO₂/hab.). Per tant, queda molta feina per fer en aquest àmbit per assolir l'any 2030 una reducció del 55% de les emissions.

Objectius

- Reduir, com a mínim, un 55% les emissions de diòxid de carboni (CO₂) per habitant al municipi l'any 2030 respecte l'any 2005.
- Assolir la neutralitat en carboni del municipi l'any 2050.
- Reduir el consum energètic en tots els àmbits del municipi.
- Millorar en estalvi i eficiència energètica i incrementar l'aprofitament d'energies renovables en l'àmbit públic i privat.
- Garantir l'accés als serveis energètics bàsics per a tota la població i erradicar la pobresa energètica.
- Millorar l'eficiència energètica del parc d'habitatges i d'edificis del municipi i facilitar la realització d'auditories i la introducció de mesures de rehabilitació energètica dels immobles

- Millorar la cultura energètica dels agents públics i privats per tal de transmetre la informació i el coneixement d'impulsar una transició energètica al municipi.
- Potenciar l'empoderament de la ciutadania en matèria d'energia.
- Promoure l'autoconsum energètic i la creació de comunitats energètiques locals.

Al seu torn, aquests objectius es correlacionen amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 números 3 (Salut i Benestar), 4 (Educació de qualitat), 11(Ciutats i comunitats sostenibles) i 13 (Acció climàtica).

Àmbits i actuacions

Àmbit 1.1. Reduir el consum i millorar l'eficiència energètica en l'àmbit públic

Es plantegen actuacions orientades a reduir el consum i millorar l'eficiència energètica dels equipaments públics, de l'enllumenat públic i de la flota de vehicles (flota municipal, transport públic i serveis externalitzats). També es promou l'ús d'energies renovables i la transparència energètica.

Segons les dades, durant el període 2005-2017, s'ha observat un increment del 38% en el consum d'energia del conjunt de serveis municipals, amb un augment de les emissions associades del 25%. El servei que més ha augmentat el seu consum han estat els equipaments municipals, especialment els equipaments esportius, i l'enllumenat públic degut en part, a l'augment d'equipaments.

Pel que fa a l'ús d'energies renovables, la comercialitzadora d'energia actual en l'àmbit públic és una empresa subministradora d'energia 100% d'origen renovable. A més, al municipi existeixen cinc instal·lacions d'energia solar fotovoltaica i recentment s'ha fet un estudi per avaluar la possibilitat d'instal·lar sistemes de generació d'energia solar fotovoltaica i/o tèrmica als sostres d'alguns dels equipaments municipals. Els resultats van ser positius i van determinar que la ciutat té un potencial fotovoltaic en aquests espais per produir 220.000 kWh.

Actuacions

- Millora de l'eficiència energètica dels edificis i equipaments municipals i racionalització dels consums ⁴¹.
- Millora de l'eficiència del sistema d'il·luminació de l'espai públic ⁴¹ i adequació al Pla d'arbrat i a l'urbanisme de gènere.
- Foment de la transparència energètica ⁴¹: dades en obert dels consums de les instal·lacions municipals.

- Instal·lació de sistemes de generació d'energia renovable a equipaments municipals.
- Recuperació de la comissió d'energia de l'Ajuntament.
- Adaptació del Codi Tècnic d'Edificació per afegir-hi mesures d'eficiència i estalvi energètic.
- Creació d'un mapa energètic de la ciutat[♦].
- Creació d'un registre de plaques solars i de l'energia solar generada al municipi.
- Seguiment de les instal·lacions de solar tèrmica ja instal·lades[♦].

[♦] Actuació també prevista al Pla de Mitigació

[†] Actuació també prevista al Pla d'Adaptació al Canvi Climàtic

ⁱ Actuació també prevista al Pla d'Acció Municipal

Àmbit 1.2. Reduir el consum i millorar l'eficiència energètica en l'àmbit privat i domèstic

Es plantegen actuacions orientades a reduir el consum i millorar l'eficiència energètica en l'àmbit privat, el qual engloba el sector de serveis (transport privat, aigua i residus) i el sector domèstic. També es promou l'assessorament energètic a privats i particulars, així com garantir l'accés als serveis energètics bàsics per a tota la població.

El consum global en l'àmbit privat, que engloba el sector de serveis i el sector domèstic, va anar en augment fins l'any 2010, per després davallar fins el 2014, any en què comença a remuntar de nou, assolint una diferència total respecte el 2005 d'un increment del 31,2%.

Actuacions

- Creació d'ordenances que promoguin l'eficiència energètica[♦] (eliminació cortines aire, restriccions al mur cortina en obres, prohibició d'estufes a terrasses de bars, etc).
- Continuació de les mesures d'estalvi i de lluita contra la pobresa energètica (rehabilitació d'edificis amb vulnerabilitat energètica, creació d'edificis de protecció oficial NZEB, etc)[†] i.
- Realització de campanyes de sensibilització en l'ús eficient i l'estalvi de l'energia, canvi climàtic i crisi energètica i creació d'un punt d'assessorament ciutadà^{♦i}.
- Promoció de la creació de comunitats energètiques locals a ciutadania i sector econòmic[♦].
- Lliurament d'un premi anual a les activitats econòmiques a favor del clima[♦].

[♦] Actuació també prevista al Pla de Mitigació

[†] Actuació també prevista al Pla d'Adaptació al Canvi Climàtic

ⁱ Actuació també prevista al Pla d'Acció Municipal

Eix 2. Mobilitat sostenible i qualitat de l'aire

Aquest eix s'enfoca a disminuir la contaminació atmosfèrica i acústica de la ciutat a través d'un canvi en la mobilitat, més sostenible i que redueixi l'ús del vehicle privat de combustió dins del nucli urbà, tot promovent mètodes de transport no motoritzats, com l'anar a peu o l'ús de la bicicleta, així com l'ús del transport públic i compartit. També es promou la pacificació del trànsit, la qual persegueix guanyar espai dins la ciutat per al gaudi de les persones que l'habiten.

Segons les dades¹, el transport rodat de combustió és la principal font de contaminació atmosfèrica, amb una contribució del 52% de les emissions, tant d'òxids de nitrogen (NO_x) com de partícules en suspensió amb diàmetre inferior a 10 micres (PM₁₀). La contaminació atmosfèrica provoca el mateix nombre de morts que el tabac i el doble de morts que les provocades per l'alcohol i les drogues¹. A més, existeixen grups de població especialment sensibles als efectes de la contaminació, com persones amb malalties cardíaques, respiratòries, nadons, infants en edat preescolar, persones grans i dones embarassades².

A les ciutats no només s'hi genera una concentració important de gasos contaminants a causa del trànsit rodat, sinó que aquest també és el principal causant del 80% del soroll i la contaminació acústica^{3,4,5}, i representa un factor d'estrès que pot manifestar-se en problemes greus als sistemes cardiovascular, respiratori, metabòlic i immune, especialment en persones majors de 65 anys, així com dificultats cognitives especialment en infants⁶.

¹ Diputació de Barcelona, 2018. *Mobilitat i qualitat de l'aire*.

² Servei de Qualitat i Intervenció Ambiental. Agència de Salut Pública de Barcelona, gener 2017. *Contaminació atmosfèrica i salut*.

³ Observatorio Salud y Medio Ambiente, DKV-GAES & Ecodes, 2014. *Ruido y salud en la ciudad de Barcelona*.

⁴ Observatorio Salud y Medio Ambiente, DKV-GAES & Ecodes, 2017. *Ruido y salud en Madrid*.

⁵ Observatorio de Salud y Medio Ambiente de Andalucía OSMAN & Junta de Andalucía, 2009. *Ruido y Salud*.

⁶ Recio, A. et al., 2016. *Efectos del ruido urbano sobre la salud: estudios de análisis de series temporales realizados en Madrid*. Instituto de Salud Carlos III, Escuela Nacional de Sanidad: Madrid.

Objectius

- Millorar la qualitat de vida de les persones que viuen a les ciutats.
- Millorar la qualitat de l'aire de Sant Joan Despí.
- Disminuir la contaminació atmosfèrica i les emissions generades pel transport de combustió.
- Disminuir la contaminació acústica.

- Promoure la mobilitat sostenible.
- Pacificar el trànsit.

Al seu torn, aquests objectius es correlacionen amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 número 3 (Salut i Benestar), 4 (Educació de qualitat), 11 (Ciutats i comunitats sostenibles) i 13 (Acció climàtica).

Àmbits i actuacions

Àmbit 2.1. Promoure la mobilitat sostenible i pacificar el trànsit

Com hem vist anteriorment, el trànsit rodat amb motor de combustió és la principal font d'emissions de contaminants a l'atmosfera, per sobre de la indústria, i en detriment de la nostra pròpia salut. La pacificació dels carrers és una eina de planificació de l'espai urbà que ofereix espai al vianant i redueix l'espai al cotxe privat, i permet el desplaçament a peu, en bicicleta o en transport públic. Per la seva banda, la mobilitat sostenible promou mètodes alternatius a l'hora de desplaçar-se, amb els quals no es generen emissions contaminants ni s'esgoten els recursos naturals, i en ells es centrarà aquest àmbit d'actuació.

Així doncs, es plantegen actuacions orientades a reduir les emissions dels contaminants atmosfèrics mitjançant la reducció del trànsit motoritzat dins la ciutat, la pacificació dels carrers i la difusió de modes de transport sostenibles com anar a peu o en bicicleta, així com l'ús del transport públic i el vehicle compartit. Aquest eix també es centra a millorar l'accessibilitat dins la ciutat.

Actuacions

- Actualització del Pla de Mobilitat Urbana Sostenible (inclou actuacions com la implementació Zona de Baixes Emissions¹, la implementació de la ciclologia d'últim quilòmetre i d'altres actuacions de pacificació del trànsit).
- Elaboració del Pla d'Accessibilitat en col·laboració amb institucions supramunicipals^{*i}.
- Increment de punts de recàrrega elèctrica (fotolineres i electrolineres)¹ⁱ.
- Manteniment i ampliació de la flota de vehicles municipal amb baixes emissions^{*i}.
- Implementació d'un sistema de bicicleta elèctrica metropolitana¹ⁱ.
- Instal·lació de punts d'autoreparació de bicicletes BiciKits.
- Promoció de la mobilitat sostenible en l'àmbit privat i públicⁱ (inclou actuacions com la promoció de la mobilitat sostenible al personal municipal, promoció de la Setmana Europea

de la Mobilitat i la Baixcicletada, educació viària a les escoles, promoció dels Plans de Desplaçament d'Empresa[♦], foment del teletreball a les empreses i administració, informació de la qualitat de l'aire en pantalles).

- Continuar amb el projecte de transformació de la B23 (passejos, zones verdes, etc) ⁱ.
- Promoció del *Carsharing*, *Motosharing* i *Carpooling*ⁱ.
- Millora de l'estat i la seguretat dels carrils bici i de la seva connexió intramunicipal.
- Millora de la interconnexió del transport públic^{♦i}.

[♦] Actuació també prevista al Pla de Mitigació

ⁱ Actuació també prevista al Pla d'Adaptació al Canvi Climàtic

ⁱ Actuació també prevista al Pla d'Acció Municipal

Àmbit 2.2. Reduir la contaminació acústica

En aquest àmbit es plantegen actuacions orientades a disminuir la contaminació acústica de la ciutat tot millorant aquelles àrees on hi ha un major nombre d'emissions i preservant i augmentant les àrees tranquil·les del municipi. També pretén promoure estratègies que fomentin la sensibilització ciutadana entorn el soroll i la mediació dels conflictes veïnals ocasionats per molèsties sonores.

Respecte a la legislació, a Sant Joan Despí existeixen diverses figures que regulen la contaminació acústica al municipi. D'una banda hi ha l'Ordenança municipal reguladora de la intervenció administrativa d'activitats, instal·lacions i serveis (OMIA), publicada al BOPB de 18 de desembre de 2012, i l'Ordenança del civisme i la convivència de Sant Joan Despí. També existeix el Mapa de capacitat acústica de Sant Joan Despí, publicat al BOPB de 5 d'agost de 2011, i instrument que estableix la zonificació acústica del territori així com els valors límit d'immissió d'acord amb les zones de sensibilitat acústica. El municipi també disposa del Mapa Estratègic de Soroll del Baix Llobregat I, figura bàsica de suport a la gestió del soroll introduïda per la Directiva europea 2002/49/CE, i amb la qual han de comptar les aglomeracions de més de 100.000 habitants. Finalment, existeixen diversos plans estratègics, com són el Pla d'Acció de Soroll 2013-2018 i el Pla d'Acció per a la Millora de la Qualitat Acústica del municipi de Sant Joan Despí, corresponent al període 2018-2023. Aquest darrer Pla d'Acció inclou les línies estratègiques a establir al municipi per millorar la qualitat acústica, les propostes concretes per reduir i/o eliminar les superacions dels objectius de qualitat, i el càlcul de la població exposada.

Actuacions

- Actualització de l'Ordenança municipal de soroll, del mapa de capacitat acústica i publicació al web i al Sistema d'Informació Geogràfica municipal.
- Foment de la mediació en els conflictes acústics veïnals.

- Realització de controls acústics de tot tipus de vehicle motoritzat.
- Seguiment i control acústic de les noves construccions.
- Aplicació de limitadors acústics en activitats.
- Regulació d'activitats als parcs i l'espai fluvial.
- Promoció del Dia Sense Soroll.

Eix 3. Economia circular i residus

En el context d'emergència climàtica en què ens trobem, des d'Europa s'estan promovent noves legislacions que fomenten la transició de l'economia lineal actual cap a una economia circular i verda, amb l'objectiu final d'obtenir ciutats més sostenibles i neutres en emissions de carboni. El model d'economia circular i verda es basa en aprofitar els recursos naturals d'una manera sostenible i prevenir la generació de residus, tot reincorporant-los al cicle de producció a través de la reutilització, reparació, transformació i intercanvi dels béns.

A Sant Joan Despí, l'any 2019 es van generar 13.734 tones de residus, xifra que ha augmentat un 7,5% en els darrers cinc anys. D'aquests residus que es generen, tan sols un 39% es separen correctament per a la seva posterior recuperació¹. Manca doncs molta feina per fer si es volen assolir els objectius europeus del 55% de recollida selectiva per a l'any 2025. Per tant, és fa necessari impulsar hàbits de consum més sostenibles, així com una participació activa en la reducció i la separació dels residus. Cal destacar que si es complissin amb els objectius europeus, Sant Joan Despí estalviaria al voltant de 220.000 € anuals.

Per això, aquest eix s'enfoca a definir estratègies per transitar cap a un model d'economia circular i verda, en què la generació de residus sigui mínima i es fomentin hàbits de consum més sostenibles.

¹ Àrea Metropolitana de Barcelona, 2020. *Indicadors de residus 2019 a Sant Joan Despí.*

Objectius

- Transitar d'una economia lineal cap a un model d'economia circular i verda, que aprofiti els recursos naturals d'una manera sostenible i previngui la generació de residus tot reincorporant-los al cicle de producció.
- Reduir el residus generats al municipi, potenciant la reutilització, reparació, transformació i intercanvi dels objectes.
- Assolir els objectius europeus de separació selectiva dels residus en un 55% l'any 2025 i el 60% el 2030.
- Reduir l'ús de plàstics en la ciutadania i comerços, així com els embalatges excessius.

- Augmentar el reciclatge de la fracció orgànica domèstica i comercial, i promocionar-ne el compostatge.

- Prevenir el malbaratament alimentari.

- Promocionar el comerç local i de proximitat, així com posar en valor els productes agroecològics del municipi.

Al seu torn, aquests objectius es correlacionen amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 número 2 (Fam zero), 4 (Educació de qualitat), 6 (Aigua neta i sanejament) i 12 (Consum i producció responsables).

Àmbits i actuacions

Àmbit 3.1. Prevenir la generació de residus

En aquest àmbit es plantegen actuacions orientades a prevenir la generació de residus, reduir l'ús de plàstics i promoure l'economia circular a través de la reparació, transformació i l'intercanvi dels béns.

Segons les dades¹, Sant Joan Despí genera una quantitat de 415 kg de residus per habitant/any, una dada que es troba entorn la mitjana metropolitana de 457 kg de residus. Pel que fa a la tipologia de residus generats, l'any 2019 al municipi es van generar 46 kg de residus plàstics per habitant, dels quals tan sols un 34% es separen correctament per a la seva posterior recuperació. De tot el plàstic que es produeix i consumeix al món, el 79% acaba en abocadors o va a parar a la natura; tant és així que més del 80% dels residus que es troben al mar són plàstic². L'efecte dels residus plàstics en la destrucció del planeta és una realitat cada cop més notable: illes de plàstics als oceans; fauna marina amb els estòmacs plens de microplàstics; restes de plàstics als pols Àrtic i Antàrtic i fins i tot a 10.000 m de profunditat marina. El plàstic és un residu que triga molt de temps en degradar-se (entre 100 i 1.000 anys) i per això cal evitar-ne el seu ús de manera imminent si es vol treballar en la conservació del planeta i dels éssers vius que l'habiten, incloent-hi la nostra pròpia espècie.

¹ Àrea Metropolitana de Barcelona, 2020. *Indicadors de residus 2019 a Sant Joan Despí*.

² ONG Greenpeace web oficial (<https://es.greenpeace.org/>).

Actuacions

- Realització de campanyes de sensibilització per evitar l'ús de plàsticsⁱ (campanya Plàstic Zero que inclou diverses actuacions).

- Realització de tallers de reparació i reutilització a la deixalleria i difusió dels mercats d'intercanvi.

- Implementació de punts d'autocompostatge comunitari i promoció de l'autocompostatge individual.
- Implementació de la vaixella reutilitzable en esdeveniments públics.
- Creació de l'ordenança de residus[♦] (que inclogui també seguiment i control dels residus industrials).

♦ Actuació també prevista al Pla de Mitigació

ⁱ Actuació també prevista al Pla d'Acció Municipal

Àmbit 3.2. Millorar la recollida selectiva

L'any 2019 Sant Joan Despí va generar 402,5 kg de residus municipals per habitant. D'aquests, la quantitat de residus que no es separen de manera selectiva, la fracció resta, va ser de 246,7 kg per habitant. En global, la recollida selectiva va representar tan sols un 39% del total de residus generats¹.

Cal fer especial atenció als residus orgànics ja que, en pes, el major potencial de recollida selectiva el trobem en aquest tipus de fracció i això determinarà l'assoliment dels objectius de recollida selectiva en la totalitat de residus municipals. Així ho mostren les dades¹: dels 402,5 kg de residus municipals que es van generar per habitant l'any 2019, 131 kg eren residus orgànics; i d'aquests residus orgànics, tan sols un 30% es van recollir de manera selectiva.

En aquest àmbit doncs es plantegen actuacions orientades a millorar la separació selectiva dels residus tant en l'àmbit públic, com privat i domèstic, per tal d'assolir els objectius europeus de separació selectiva del 55% l'any 2025 i del 60% l'any 2030.

¹ Àrea Metropolitana de Barcelona, 2020. *Indicadors de residus 2019 a Sant Joan Despí.*

Actuacions

- Millora de les papereres de recollida selectiva als equipaments municipals.
- Realització de campanyes de millora de la recollida selectiva a grans generadors, en especial l'orgànica.
- Prova de recollida individualitzada dels residus a diferents barris del municipi ⁱ.
- Millora de la recollida de l'oli, dels residus tèxtils, residus elèctrics i electrònics i voluminosos ⁱ (creació de minideixalleries i bonificacions a la deixalleria).

ⁱ Actuació també prevista al Pla d'Acció Municipal

Àmbit 3.3. Promoure el comerç local i prevenir el malbaratament alimentari

Segons les dades¹, s'estima que $\frac{1}{3}$ part dels aliments que es produeixen mundialment es perd o es malbarata, mentre que ens trobem que 842 milions de persones al món pateixen fam crònica. Només a la Unió Europea, es malbaraten 89 milions de tones de menjar cada any, i tan sols a les llars es descarta de mitjana al voltant del 25% del menjar que es compra.

Aquest desaprofitament dels aliments, en totes les fases de la cadena (des del procés de producció dels aliments al camp, passant pels supermercats i fins que arriba a la nostra taula), provoca una important pèrdua de recursos naturals: d'una banda el menjar comestible que podria ser aprofitat per persones que passen fam, i de l'altra, els recursos necessaris per produir aquests aliments, com són l'aigua, la terra, l'energia, la mà d'obra, el transport, etc., i que a la vegada són generadors d'emissions a l'atmosfera.

Per fer front a aquest problema, és indispensable apropar l'agricultura a la ciutadania i establir vincles entre les figures que participen tant en el procés de producció com de consum dels aliments. Per això en aquest àmbit es plantegen actuacions orientades a promoure el comerç local i de proximitat, apostant pels productes frescos i agroecològics del territori, la creació de xarxes locals de consum i l'autoconsum a través de l'agricultura urbana. També es vol treballar en l'aprofitament dels excedents alimentaris i posar al centre el valor social, econòmic i ambiental dels aliments, tot erradicant la fam al municipi.

¹ FAO, 2010. *European Commission preparatory study on food waste.*

Actuacions

- Millora dels horts escolars existents, creació d'horts urbans en equipaments municipals i horts comunitaris per a ciutadania no-pensionistaⁱ.
- Impuls de l'activitat agrícola entre les noves generacions amb parc agrari.
- Realització de campanyes de conscienciació de dietes més sostenibles i saludables.
- Aprofitament d'excedents alimentaris de mercats i supermercats.
- Impuls dels productes del parc agrari a través de menjadors escolars i difusió dels Mercats de Pagèsⁱ.

ⁱ Actuació també prevista al Pla d'Acció Municipal

Eix 4. Verd i biodiversitat

S'estima que, de manera global, viu més gent en zones urbanes que en zones rurals, amb un 55% de la població mundial que resideix en àrees urbanes l'any 2018. La tendència per a l'any 2050 és que el 68% de la població mundial sigui urbana¹. A Europa els percentatges augmenten, i s'estima una tendència del 80% de població urbana l'any 2050².

El desenvolupament sostenible del planeta depèn en gran mesura de la correcta gestió d'aquestes àrees urbanes, no només des d'un punt de vista econòmic i social, sinó també ambiental. En aquesta línia s'emmarca l'Objectiu de Desenvolupament Sostenible (ODS) núm. 11 de l'Agenda 2030: *Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents i sostenibles*. Segons l'objectiu, l'any 2030 s'ha d'assolir un accés universal a zones verdes de qualitat i espais públics segurs, inclusivament i accessibles, en particular per a aquells col·lectius més vulnerables. També s'ha d'assolir el desenvolupament sostenible de les ciutats, protegint el patrimoni natural i adaptant-se als riscos derivats del canvi climàtic.

Per tant, fer front al canvi climàtic i prevenir la degradació dels ecosistemes i la pèrdua de biodiversitat són objectius relacionats i totalment interdependents entre ells, i les estratègies de governança han de ser coherents en aquest sentit³. Per aquest motiu, en aquest eix es plantegen solucions basades en la natura per tal de renaturalitzar la ciutat i així augmentar el verd, conservar els hàbitats i la biodiversitat, restaurar els ecosistemes degradats i establir estratègies sostenibles de gestió i seguiment del verd i la biodiversitat.

¹ United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2019). *World Urbanization Prospects 2018: Highlights*, (ST/ESA/SER.A/421).

² European Commission web oficial, 2021. *Nature-based solutions research policy*.

³ European Environment Agency, 2021. *Nature-based solutions in Europe: Policy, knowledge and practice for climate change adaptation and disaster risk reduction*, 159 pp.

Objectius

- Renaturalitzar la ciutat per obtenir una ciutat més verda i sostenible a través de la implementació de solucions basades en la natura.
- Millorar i augmentar la infraestructura verda del municipi i els hàbitats de biodiversitat disponibles.
- Potenciar la connectivitat ecològica del municipi.
- Aturar la pèrdua de biodiversitat.
- Augmentar la resiliència de la ciutat davant els efectes del canvi climàtic.
- Millorar l'estat ecològic del verd urbà i la biodiversitat, amb espècies adaptades al canvi climàtic i no invasores.

- Afavorir els serveis ecosistèmics que la natura proporciona a la ciutadania i millorar així la salut de les persones que viuen a la ciutat.

- Oferir espais naturals de qualitat per al gaudi de la ciutadania.

Al seu torn, aquests objectius es correlacionen amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 número 3 (Salut i benestar), 4 (Educació de qualitat), 6 (Aigua neta i sanejament), 11 (Ciutats i comunitats sostenibles), 13 (Acció climàtica) i 15 (Vida terrestre).

Àmbits i actuacions

Àmbit 4.1. Renaturalitzar la ciutat

La renaturalització és un element que permet a les ciutats ser més resilients davant del canvi climàtic: permet disminuir l'efecte illa de calor urbana, millorar la qualitat de l'aire, millorar la qualitat de l'aigua i contribuir al control de pluges torrencials i inundacions, entre d'altres beneficis ambientals. A més a més, aporta altres beneficis com són la cohesió social, la revalorització econòmica de les ciutats que disposen de verd i la millora en la salut de les persones que hi viuen¹.

Per tal de renaturalitzar la ciutat de Sant Joan Despí, en aquest àmbit d'actuació es proposen Solucions Basades en la Natura (SBN), concepte presentat per la Comissió Europea l'any 2015, i definides com aquelles accions inspirades o basades en la natura amb l'objectiu de restaurar i protegir els ecosistemes, i ajudar d'aquesta manera la societat a adaptar-se als impactes del canvi climàtic, així com mitigar-ne els seus efectes, a la vegada que s'ofereixen múltiples beneficis ambientals, socials i econòmics. És, doncs, un 'concepte paraigua' que inclou múltiples conceptes de restauració ecològica i de gestió sostenible dels ecosistemes, i que inclou també la infraestructura verda i blava².

La infraestructura verda potencia la biodiversitat, tant de flora com de fauna, del territori. Aquesta ofereix hàbitat de refugi, alimentació i cria a tot un conjunt de biodiversitat animal associada que cal preservar i protegir ja que, segons el darrer informe sobre l'estat de la natura a Catalunya amb data de l'any 2020 elaborat per l'Observatori del Patrimoni Natural i la Biodiversitat³, en els darrers 20 anys les poblacions de fauna vertebrada i invertebrada autòctona de Catalunya s'han reduït un 25%. La causa principal d'aquesta pèrdua de biodiversitat és conseqüència, principalment, del model socioeconòmic actual en què vivim, amb un consum irracional de béns, utilització dels recursos de manera il·limitada i generació de tota mena de residus que acaben al medi natural. Com a conseqüència d'això, s'han originat canvis en els usos del sòl, canvis en el clima global i s'ha produït l'arribada d'espècies al·lòctones invasores, que en conjunt contribueixen a l'augment del problema. Les tendències generals que s'observen en aquesta davallada de biodiversitat són una major pèrdua de biodiversitat en ambients aquàtics, major pèrdua de biodiversitat en ambients terrestres oberts (com zones agrícoles i prats) que no pas en ambients tancats (com boscos i matollars), major pèrdua de biodiversitat d'espècies especialistes que generalistes, i finalment una gran davallada en el grup dels insectes, especialment papallones i abelles silvestres³.

¹ Diputació de Barcelona, 2019. *Renaturalització de la ciutat*.

² European Environment Agency, 2021. *Nature-based solutions in Europe: Policy, knowledge and practice for climate change adaptation and disaster risk reduction*, 159 pp.

³ Observatori del Patrimoni Natural i la Biodiversitat, 2020. *Estat de la natura a Catalunya 2020*.

Actuacions

- Substitució d'espècies de jardineria amb elevada demanda hídrica¹.
- Estudi de la connectivitat ecològica entre els espais verds del municipiⁱ (grans eixos com B23 i A2, Av. Barcelona i Pg. del Canal).
- Augment de la infraestructura verdaⁱ (cobertes vegetals, jardins verticals, revegetació d'escocells, permís públic per vegetar, balcons verds, renaturalització de patis escolars, Sistemes Urbans de Drenatge Sostenible (SUDS) i d'altres Solucions Basades en la Natura (SBN)).
- Estudi de zones d'herbassar i prats florits.
- Actualització del catàleg de biodiversitat per a la seva protecció (inclou actuacions com l'inventari arbres singulars, cens d'orenetes i falciots, revisió de caixes niu).
- Creació de basses per a amfibis.
- Augment del monitoratge de lepidòpters i potenciació dels pol·linitzadors, especialment les abelles.

¹ Actuació també prevista al Pla d'Adaptació al Canvi Climàtic

ⁱ Actuació també prevista al Pla d'Acció Municipal

Àmbit 4.2. Restaurar l'ecosistema fluvial

Actualment els ambients aquàtics es troben fortament amenaçats per l'antropització del medi, amb una constant pressió urbana, agrícola, ramadera i industrial. L'ús de pesticides en les pràctiques agrícoles, l'abocament de deixalles al riu, l'introducció d'espècies exòtiques i l'ocupació de les terrasses fluvials del riu per cultius i elements urbans, entre d'altres, provoca que els ambients aquàtics siguin dels més amenaçats tant en la zona urbana com periurbana. Segons el darrer informe sobre l'estat de la natura a Catalunya, amb data de l'any 2020, elaborat per l'Observatori del Patrimoni Natural i la Biodiversitat¹, els ambients aquàtics continentals es troben greument amenaçats, amb una davallada superior al 50% de les poblacions de vertebrats i invertebrats autòctons de rius, llacs i aiguamolls de Catalunya en els darrers 20 anys.

Cal tenir en compte que, davant l'escenari actual de canvi global, amb l'augment en la recurrència i severitat dels esdeveniments climàtics, resulta indispensable la restauració

dels espais naturals degradats com a mesura d'adaptació als efectes del canvi climàtic. Amb la consolidació d'un ecosistema fluvial se es poden obtenir els beneficis de laminació enfront d'avingudes, així com multitud d'altres serveis ecosistèmics que ens ofereixen els rius i els seus boscos de ribera.

És per això que en aquest àmbit d'actuació es proposen tot un seguit d'accions per millorar l'estat ecològic de l'hàbitat fluvial amb actuacions orientades a la rehabilitació del bosc de ribera, la preservació de la biodiversitat de l'espai fluvial, la restauració de la connectivitat ecològica de l'eix fluvial i la creació d'una zona d'alt valor paisatgístic, entre d'altres.

¹ Observatori del Patrimoni Natural i la Biodiversitat, 2020. *Estat de la natura a Catalunya 2020*.

Actuacions

- Restauració de l'hàbitat fluvial (inclou actuacions com l'eliminació d'espècies al·lòctones, plantacions de bosc de ribera, creació de basses de laminació, correcció dels problemes d'erosió i sedimentació, etc.)ⁱ.
- Avaluació i seguiment de l'estat ecològic de l'hàbitat fluvial.
- Regulació dels accessos a l'espai fluvial.
- Creació d'itineraris de descoberta de l'espai fluvial.

ⁱ Actuació també prevista al Pla d'Acció Municipal

Àmbit 4.3. Preservar el paisatge agrícola

Des de fa segles que l'agricultura ha estat present a Sant Joan Despí, amb vil·les i grans masos dedicats a l'agricultura tradicional de secà, fins la construcció al s. XIX del Canal de la Infanta, que va propiciar els cultius de regadiu a la zona. El producte estrella era i segueix sent la poma. Amb la industrialització, els grans masos es van anar abandonant i va començar a formar-se la ciutat, i els camps de cultius van quedar relegats a la perifèria del nucli urbà, tal i com els coneixem avui dia.

Els pagesos i pageses actuals de la zona agrícola de Sant Joan Despí són els últims de la seva generació, sense existir una generació més jove que estigui interessada en prendre el relleu de les pràctiques agrícoles tradicionals. És important preservar la zona agrícola, no només pel motor econòmic que comporta com a productora d'aliments frescos i de primera qualitat per al municipi i per a la comarca del Baix Llobregat, sinó també com a hàbitat de biodiversitat per a fauna i flora diversa. Els espais agrícoles en mosaic ofereixen vegetació herbàcia i arbustiva que serveix com a hàbitat de refugi, cria i alimentació per a una gran diversitat d'insectes pol·linitzadors, papallones, petites aus, rapinyaires nocturns i diürns, petits mamífers, etc. Tanmateix, aquest tipus d'ambients oberts es troben en retrocés a causa de la dualitat entre la intensificació de les pràctiques agrícoles en les zones planes, i l'abandonament de la ramaderia i agricultura extensiva en les zones més abruptes¹. La

intensificació de l'agricultura ha comportant un augment de l'ús de fertilitzants químics i pesticides, els quals actuen en detriment de la flora i la fauna. Tant és així que, segons el darrer informe sobre l'estat general de la biodiversitat a Catalunya¹, les poblacions de fauna autòctona han disminuït un 30% en aquest tipus d'ambients.

En aquest àmbit d'actuació es plantegen doncs un seguit d'accions orientades a preservar la zona agrícola de Sant Joan Despí, potenciar el mosaic agro-forestal així com la biodiversitat associada, promoure les pràctiques agroecològiques en els cultius i millorar el seguiment de l'estat de la zona agrícola.

¹ Observatori del Patrimoni Natural i la Biodiversitat, 2020. *Estat de la natura a Catalunya 2020*.

Actuacions

- Augment de les pràctiques agroecològiques al parc agrari (conservació de marges forestals i major ús de mètodes de control biològic de plagues).
- Realització de censos d'espècies cinegètiques.
- Seguiment de l'espai agrícola i fluvial amb els/les Agents de Riu.

Àmbit 4.4. Millorar la gestió i el seguiment del verd i la biodiversitat

La redacció i aprovació de plans específics pot ajudar a la implementació del conjunt d'actuacions que hem vist en aquest eix. Alhora, per assegurar la conservació del verd i la biodiversitat del municipi, és indispensable implicar tots els agents que de manera indirecta o indirecta tenen un paper en la seva preservació: ciutadania, escoles, administració i personal tècnic, sector comercial i industrial, sector turístic, entitats i associacions, productors agrícoles, etc.

Per això es plantegen actuacions orientades a oferir un marc administratiu per al correcte desenvolupament de totes les actuacions vistes en aquest eix, així com implicar tots aquells agents que juguen un paper important en el manteniment i preservació del verd i la biodiversitat urbana.

Actuacions

- Aprovació i implementació del Pla del Verd Urbà¹ (inclou el document de criteris ambientals referents al verd urbà en noves urbanitzacions).
- Elaboració del Pla de Biodiversitat.
- Elaboració d'una guia de bones pràctiques dels espais verds per a professionals de jardineria (inclou l'avaluació del risc de caiguda d'arbrat) i la seva difusió a la ciutadania.

- Implementació del control biològic de plagues o almenys d'un sistema de control integrat¹.
- Incorporar a l'Àrea de Territori, Espai Públic i Medi Ambient l'àmbit de Resiliència per a treballar-hi temes relacionats.

¹ Actuació també prevista al Pla d'Adaptació al Canvi Climàtic.

Eix 5. Cicle de l'aigua

Si bé hi ha un consens en la constatació d'un increment tèrmic d'origen antròpic lligat al canvi climàtic, l'afectació d'aquest fenomen sobre la precipitació és menys clara. Tanmateix, sí que sembla evident que una altra de les conseqüències del canvi climàtic serà l'increment d'episodis de sequera i l'escassetat de recursos hídrics, a causa d'una major variabilitat en la pluviometria mensual. Els escenaris climàtics per a la primera meitat del segle XXI preveuen una major escassetat de l'aigua que, en termes de disponibilitat es reduirà entre un 10% i un 15% dels recursos actuals a les conques del Ter i Llobregat. Per tant, aquesta situació pot comportar l'adopció de mesures excepcionals, com ara restriccions en el consum d'aigua. Tot i que aquesta afectació no suposa un efecte econòmic, sí que té clares repercussions en el benestar i qualitat de vida dels ciutadans.

Per això aquest eix s'enfoca a definir estratègies per tal de millorar la gestió del cicle integral de l'aigua, el servei d'abastament i reduir-ne el consum, i així adaptar la ciutat als períodes de sequera.

Objectius

- Millorar la gestió del cicle integral de l'aigua per tal d'aprofitar al màxim les fonts d'aigua disponibles.
- Reduir el consum d'aigua potable en aquells usos on no es requereixi una qualitat d'aigua tan elevada.
- Fomentar l'ús racional de l'aigua i la reducció del consum en el conjunt de la ciutadania.
- Garantir l'abastament d'aigua potable de qualitat per a aquells col·lectius més vulnerables.
- Adaptar el municipi als efectes del canvi climàtic i als períodes de sequera.

Al seu torn, aquests objectius es correlacionen amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 número 3 (Salut i benestar), 6 (Aigua neta i sanejament), 11 (Ciutats i comunitats sostenibles) i 13 (Acció climàtica).

Àmbits i actuacions

Àmbit 5.1. Millorar la gestió del cicle integral de l'aigua

Es plantegen actuacions orientades a millorar la gestió del cicle integral de l'aigua per aprofitar al màxim les fonts d'aigua disponibles i estudiar la viabilitat de l'aprofitament d'aigües pluvials, regenerades i freàtiques. També es vol treballar per augmentar la permeabilitat del municipi per tal de mitigar els efectes del canvi climàtic.

Tot i que manca feina per fer, en aquest sentit l'Ajuntament de Sant Joan Despí ja ha començat a impulsar diferents accions. Destaca l'ús d'aigua freàtica per al reg dels parcs i jardins de l'Eixample i del parc de la Font Santa gràcies a un pou situat a la zona agrícola adquirit l'any 2007. La concessió del pou és de 90.000 m³/any. L'any 2015 es van consumir 72.705 m³ d'aigua freàtica procedents d'aquest pou, que suposa el 43,8% del consum municipal total. També s'està revisant l'aprofitament d'alguna font d'aigua regenerada per al reg o per a la neteja viària. Els recursos que es podrien aprofitar d'aigua regenerada són les aigües tractades de la EDAR de Sant Feliu de Llobregat o del tractament terciari de l'EDAR del Prat (Depurbaix).

Actuacions

- Estudi de la viabilitat per a l'aprofitament d'aigües regenerades, aigües pluvials i aigües freàtiques per al seu ús en la neteja urbana i reg de parcs i jardins¹.
- Augment de la permeabilitat del sòl¹.
- Elaboració del Pla Director de Clavegueram¹.
- Creació d'una xarxa separativa de 3 vies: residuals, grises i pluvials.

¹ Actuació també prevista al Pla d'Adaptació al Canvi Climàtic

Àmbit 5.2. Millorar el servei d'abastament d'aigua i reduir-ne el consum

En aquest àmbit d'actuació es plantegen accions per tal de millorar el servei d'abastament d'aigua potable, la seva qualitat i fomentar estratègies per reduir-ne el consum.

Pel que fa al consum d'aigua total del municipi, aquest es pot classificar segons l'ús de l'aigua en diferents àmbits: domèstic, municipal, no domèstic (aquest darrer inclou l'ús industrial, comercial, l'hoteler i el d'oficines) i agrícola. El consum total d'aigua segons usos de l'any 2017 al municipi de Sant Joan Despí va ser de 3,3 hm³, i el principal, el domèstic, amb un consum per habitant i dia de 99,9 litres, per sota de la mitjana metropolitana. Aquest consum suposa una reducció del 24% en relació al de l'any 2003, fet que posa de

manifest la sensibilització de la població vers la problemàtica de l'escassetat de recursos hídrics.

Actuacions

- Augment i millora de les fonts potables públiques¹ (inclou actuacions com la regulació del cabal a les fonts de beure i ornamentals, així com la millora de la qualitat de l'aigua).
- Reducció del consum a les dependències i equipaments municipals.
- Campanyes de sensibilització per fomentar l'estalvi d'aigua a les llars, centres educatius i edificis de promoció pública (inclou l'actuació d'informar la ciutadania de la qualitat de l'aigua).
- Implementació de mesures d'estalvi a parcs i jardins.

¹ Actuació també prevista al Pla d'Adaptació al Canvi Climàtic

Eix 6. Educació ambiental

Si volem assolir els objectius de sostenibilitat d'aquest pla i dels eixos estratègics esmentats amb anterioritat, per aconseguir una ciutat més verda i sostenible i en harmonia amb els ecosistemes naturals que l'envolten, l'educació ambiental ha de ser un dels pilars bàsics a treballar. En un món que s'ha construït de manera totalment antropocèntrica, per poder avançar cap a l'ecocentrisme de manera que entenguem l'ésser humà com un integrant més de la natura de la qual formem part i de la qual depenem es fan necessàries unes bases educatives d'integració, respecte i comprensió de la natura.

Per aquest motiu, aquest eix s'enfoca a definir estratègies per tal de treballar l'educació ambiental de manera transversal tant en l'administració com en el conjunt de la ciutadania, i així augmentar-ne el compromís i la implicació mediambiental.

Objectius

- Fomentar l'educació vers l'ecocentrisme enfront de l'antropocentrisme.
- Fer del medi ambient un àmbit a treballar de manera transversal en el conjunt de la societat.
- Augmentar la sensibilització ambiental en la ciutadania, centres educatius, sector comercial, industrial i administració.
- Fomentar el compromís ambiental i la responsabilitat individual.

- Millorar els programes d'educació ambiental existents i definir noves estratègies.

Al seu torn, aquests objectius es correlacionen amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 número 4, Educació de qualitat.

Àmbits i actuacions

Àmbit 6.1. Millorar el compromís mediambiental a l'administració

En aquest àmbit es plantegen actuacions orientades a difondre el compromís mediambiental de manera transversal a totes les figures de l'administració (personal polític, tècnic, administratiu, de neteja i de manteniment, etc) i també traslladar aquesta perspectiva a les empreses externes que ofereixin serveis a l'administració, tal com el servei de manteniment de la jardineria urbana, la contractació de la gestió dels residus, així com d'altres serveis.

A l'administració, recentment s'ha treballat en la millora de la gestió dels residus en les dependències municipals, tot realitzant-se formacions sobre residus i augmentant les infraestructures de recollida en els diferents equipaments públics. També es pretén instal·lar fonts d'aigua al conjunt de dependències municipals i obsequiar amb ampolles de vidre al personal per evitar el consum d'ampolles de plàstic. Pel que fa a l'ús del paper, s'utilitza el paper reciclat, i s'està promovent la digitalització dels expedients, amb eines de treball virtual com el BPM. Tanmateix, hi ha molts àmbits en què cal fer incidència, com veurem a continuació en la proposta d'actuacions.

Actuacions

- Millora de la formació ambiental en el conjunt dels eixos estratègics d'aquest Pla.
- Ambientaltització dels esdeveniments públics.
- Implementació dels protocols d'adaptació al canvi climàtic i adaptació dels potencials refugis climàtics del municipi.
- Reforç de la figura dels agents d'ecoinformació i mediambientals.
- Protocol per incorporar tots els departaments en la revisió i gestió del present Pla.

Àmbit 6.2. Millorar el compromís mediambiental a centres educatius i ciutadania

Implicar el conjunt de la ciutadania en les estratègies d'educació ambiental és indispensable per tal de garantir la viabilitat de les mesures mediambientals que es vulguin dur a terme al municipi i poder construir una societat més verda i sostenible. Per això, cal que tant la població adulta com les noves generacions estiguin plenament conscienciades (i convençudes) amb els valors de respecte per la natura i sostenibilitat que es volen impartir, i que participin activament de les actuacions municipals que es duen a terme.

Es plantegen actuacions per tal d'augmentar la implicació ciutadana i dels centres educatius en els projectes de caire ambiental, tot millorant la qualitat dels programes i augmentant-ne la difusió.

Actuacions

- Implementació de l'Aula Ambientalⁱ (inclou d'altres actuacions com la difusió de projectes de voluntariat ambiental).
- Diagnosi dels projectes mediambientals escolarsⁱ i creació d'una comissió escolar verda.
- Millora de la difusió ambientalⁱ .
- Recuperació de la Setmana Verda.

ⁱ Actuació també prevista al Pla d'Actuació Municipal

Àmbit 6.3. Millorar el compromís mediambiental al sector comercial i industrial

El sector comercial i industrial té una gran repercussió mediambiental en la nostra societat i és l'àmbit que cal que tingui un major compromís. El seu protagonisme com a grans generadors i distribuïdors de residus, o, més ben dit, de recursos, tenint en compte els principis de l'economia circular, és indiscutible.

Per això en aquest àmbit d'actuació es plantegen accions per tal d'augmentar la implicació del sector comercial i industrial amb el medi ambient, així com establir una comunicació efectiva entre aquests sectors i l'administració.

Actuacions

- Foment de l'assessorament mediambiental per al sector comercial i industrial.
- Creació d'un distintiu mediambiental per als comerços.